

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

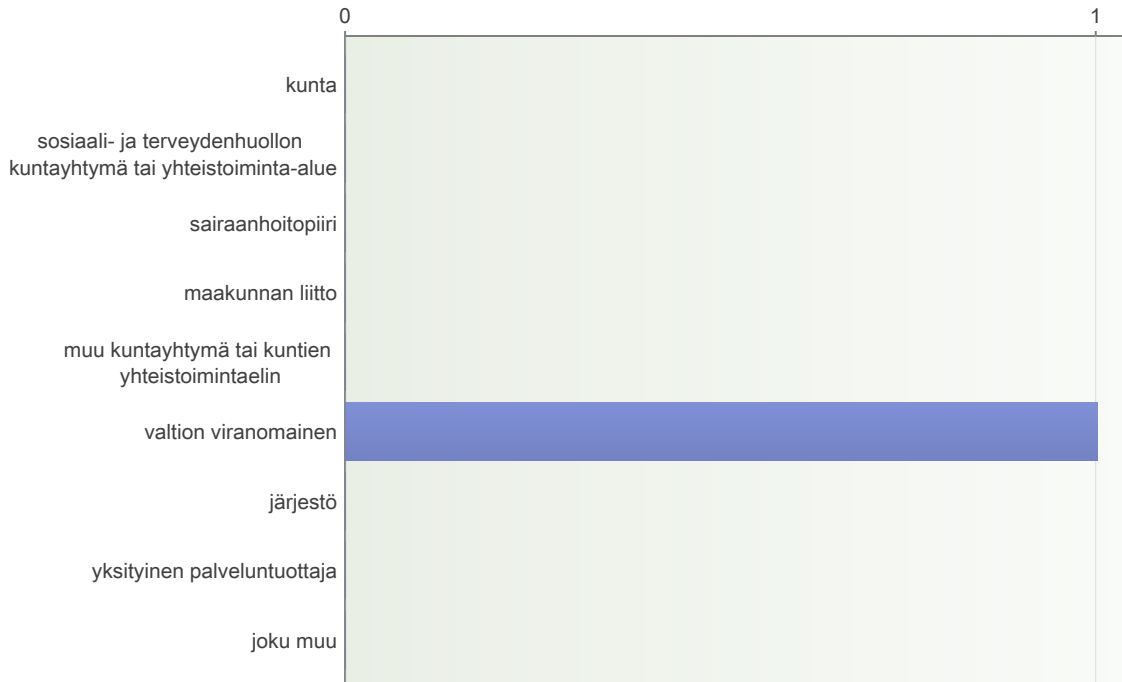
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Tasa-arvovaltuutettu	ylitarkastaja Minna Lundell-Kiuru	tasa-arvovaltuutettu Jukka Maarianvaara, jukka.maarianvaara@oikeus.fi, 0295666831	13.12.2017	

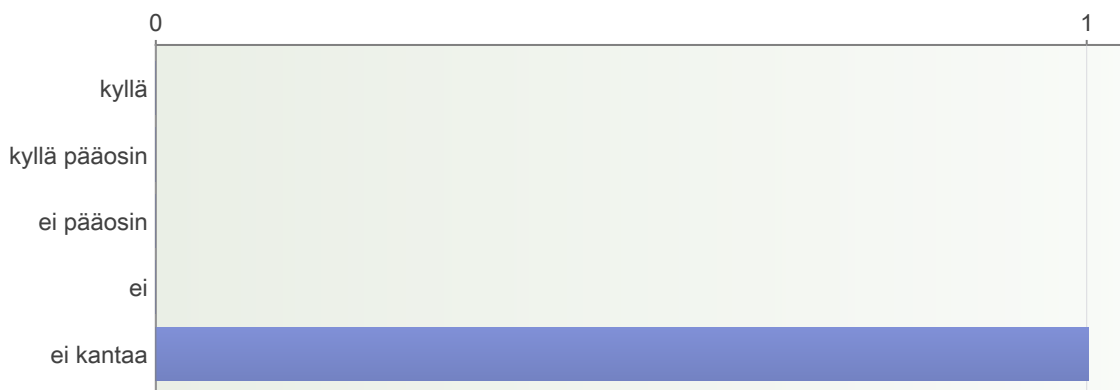
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

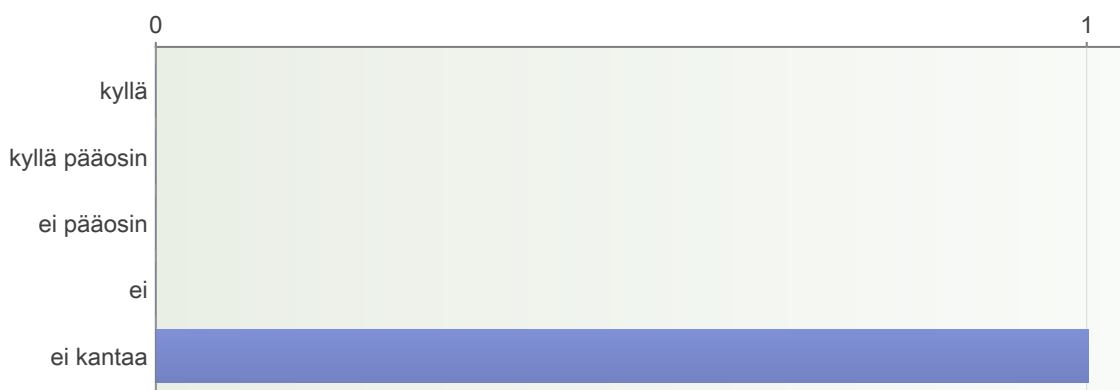

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

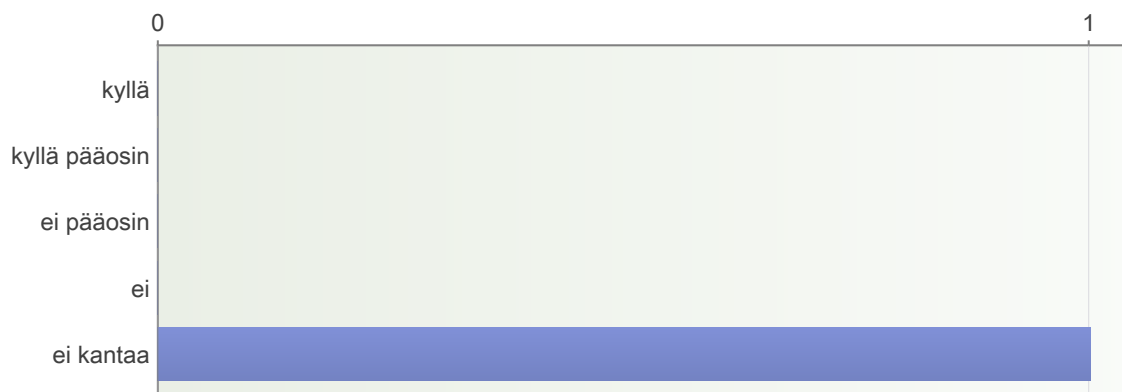

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

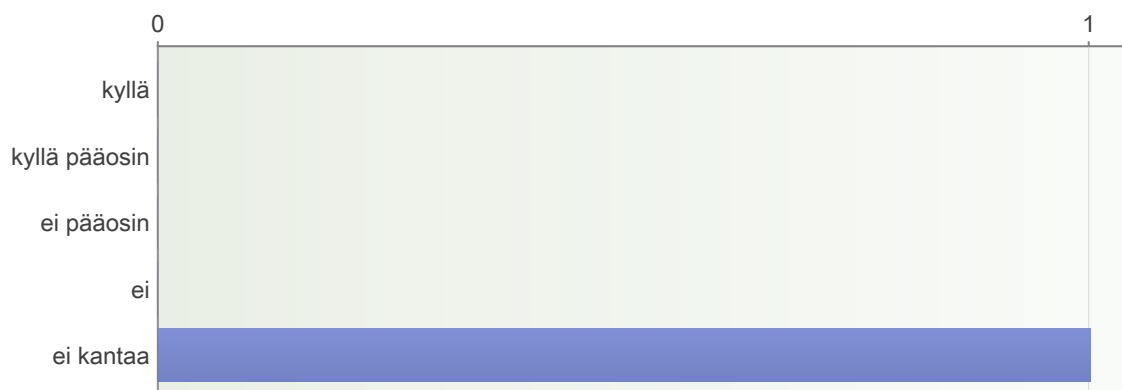

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

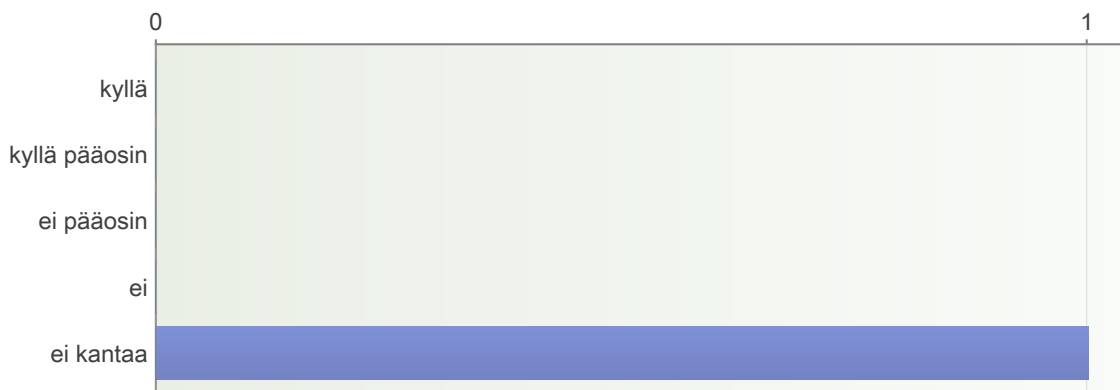

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

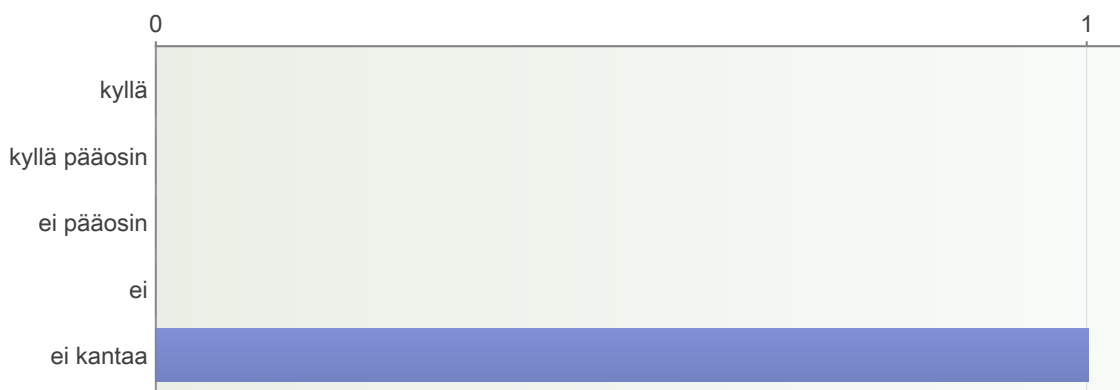

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

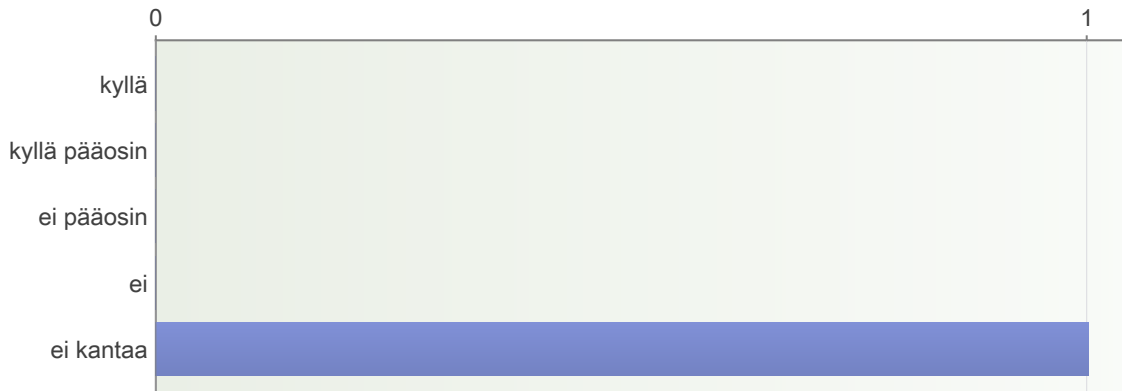

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

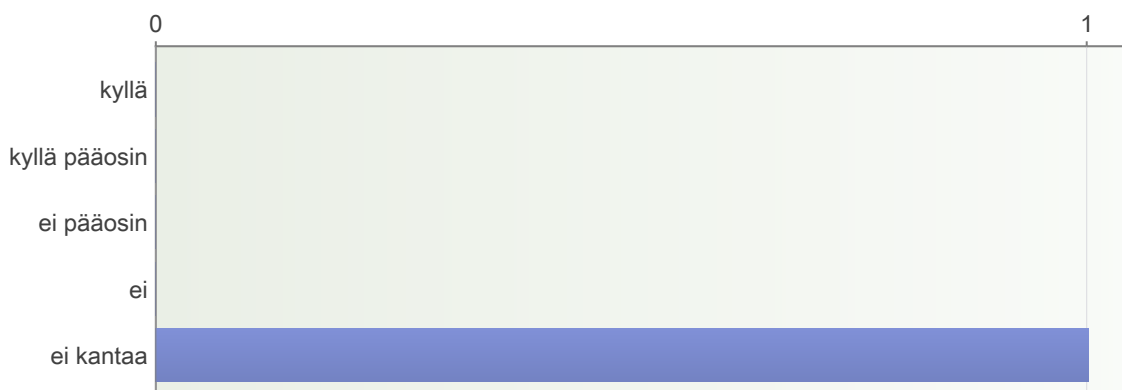

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

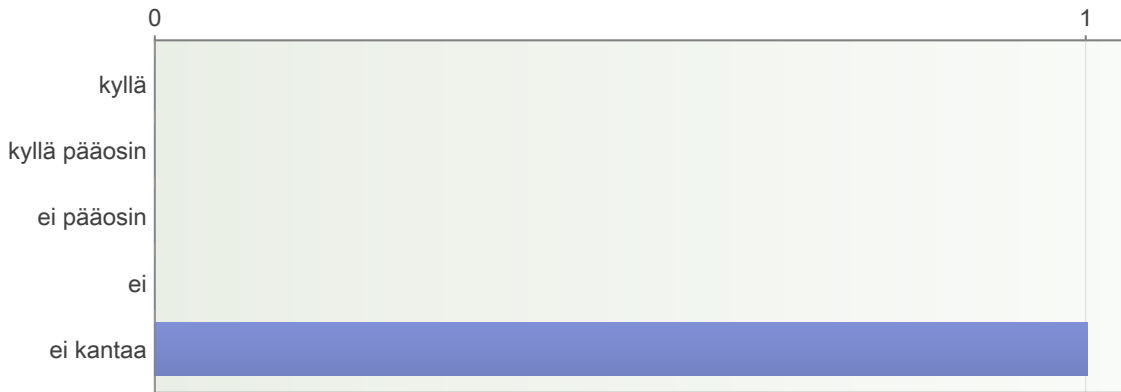

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

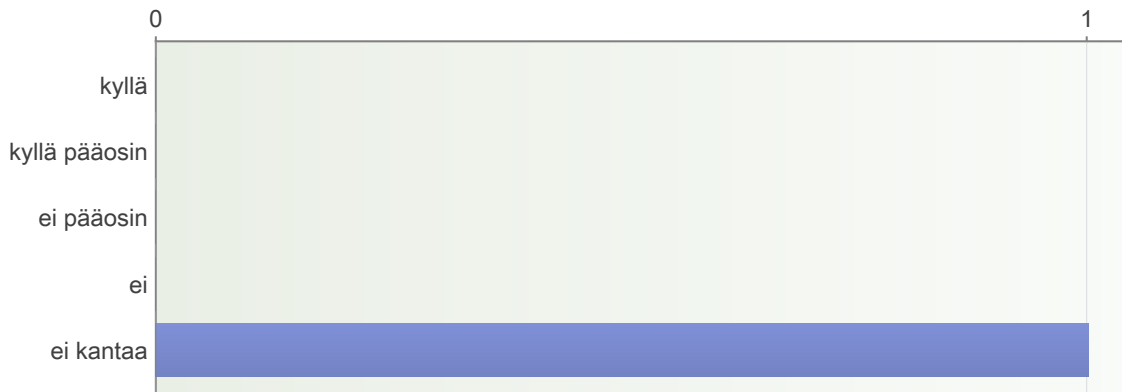
Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

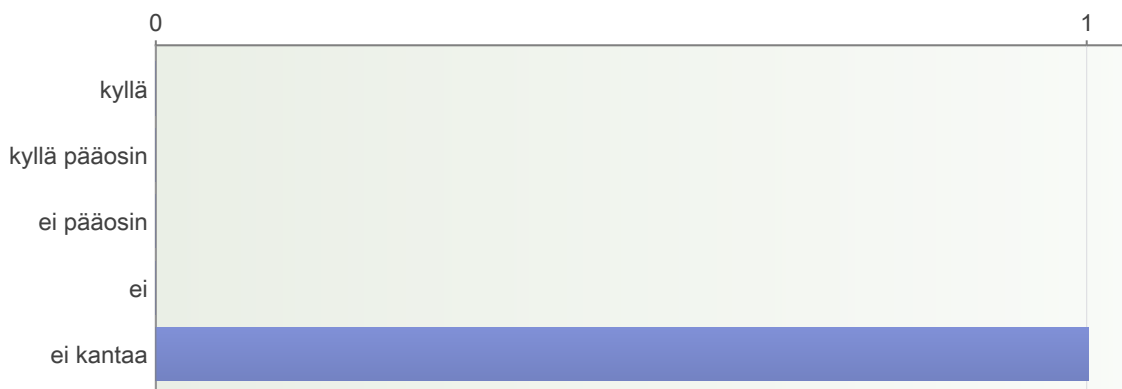

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

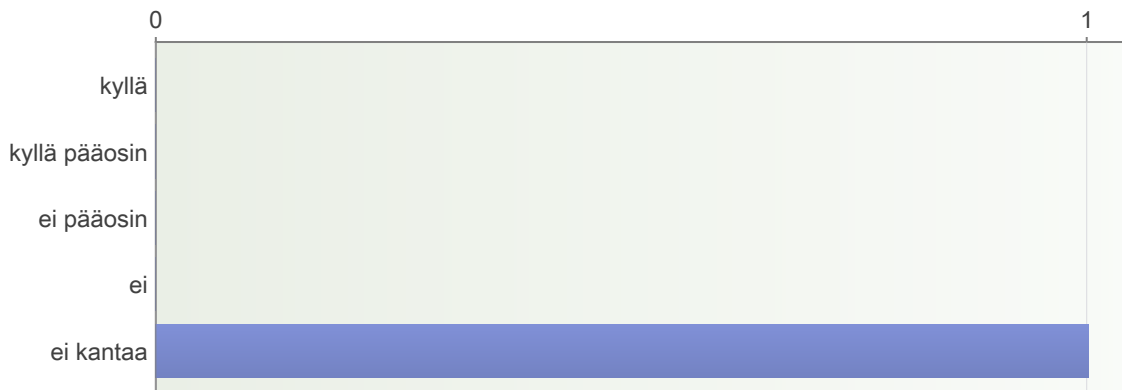

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

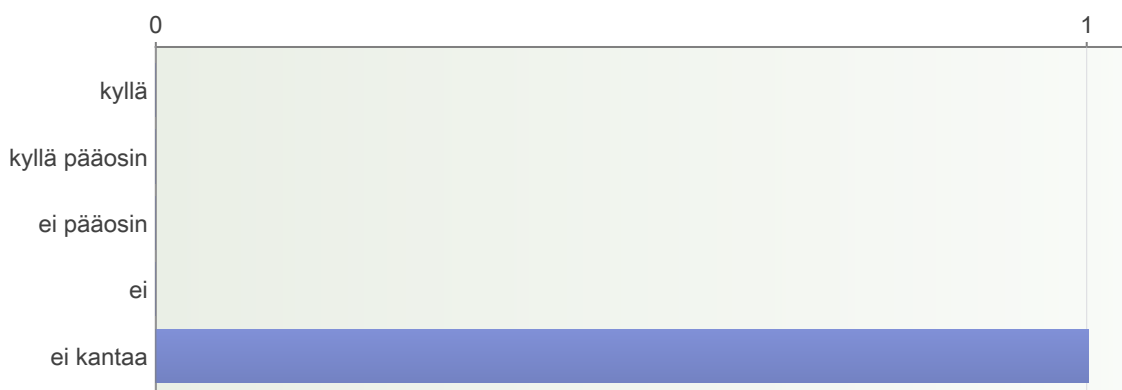

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

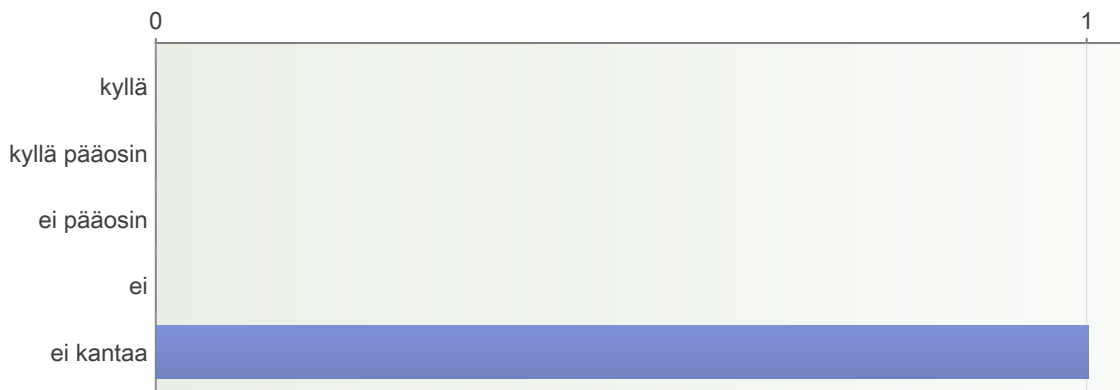

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

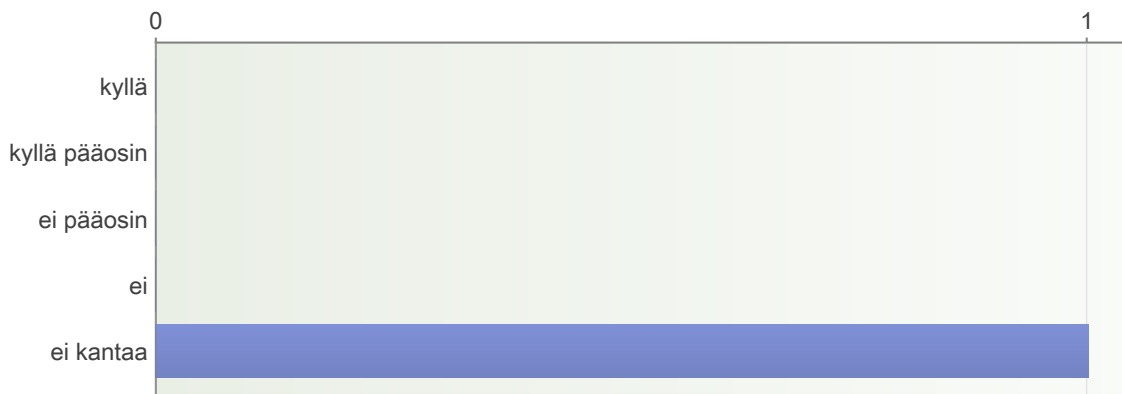
Ei vastauksia.

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

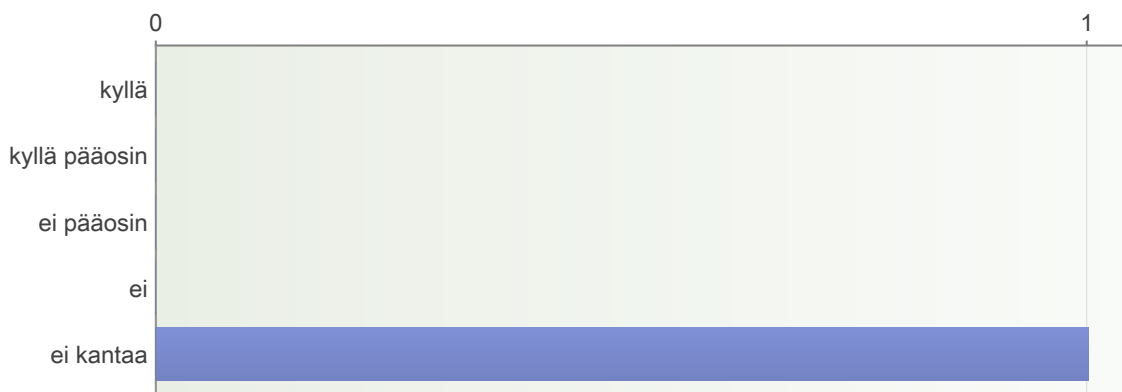

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

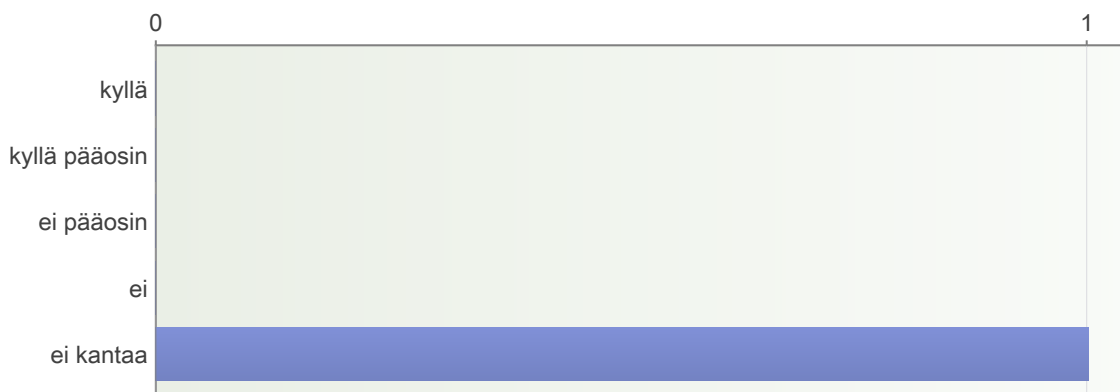

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

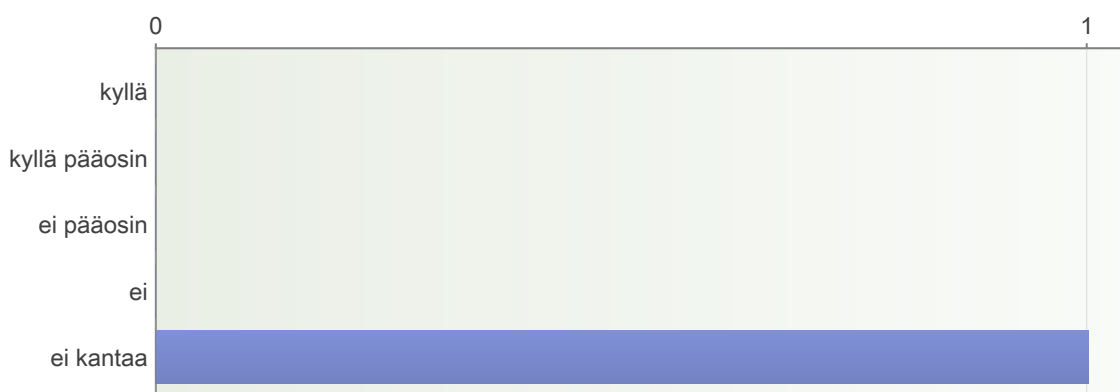

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

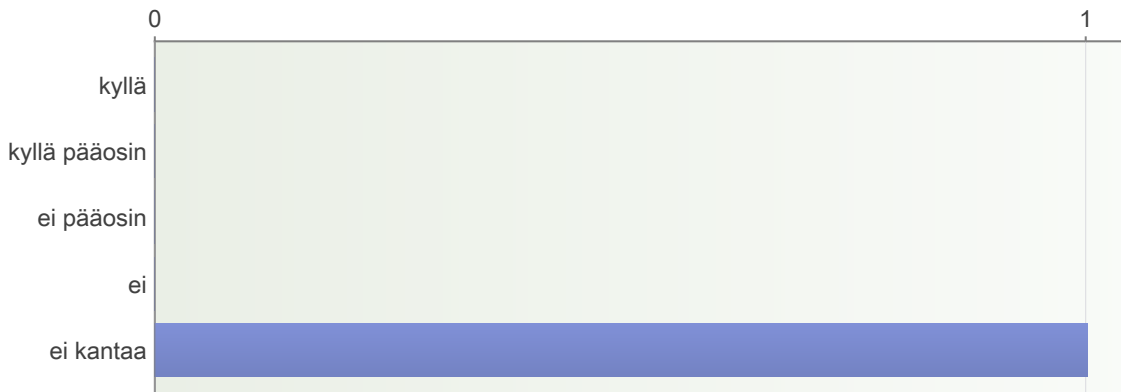

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

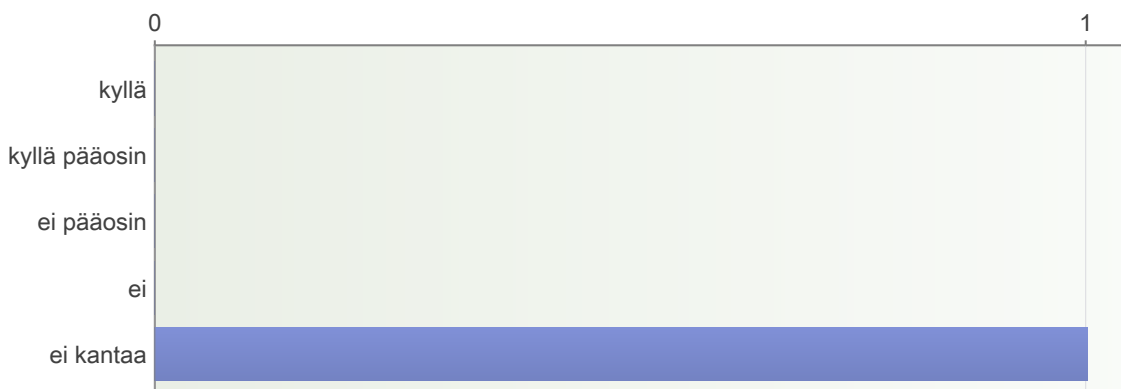

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

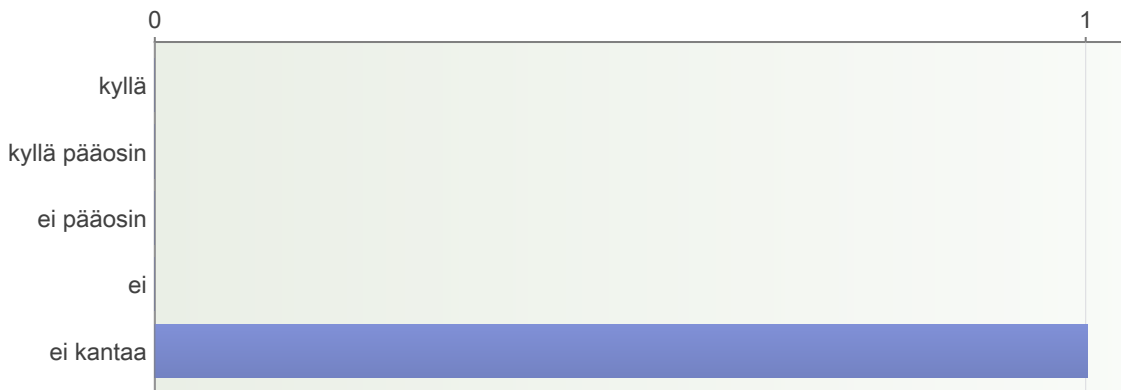

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

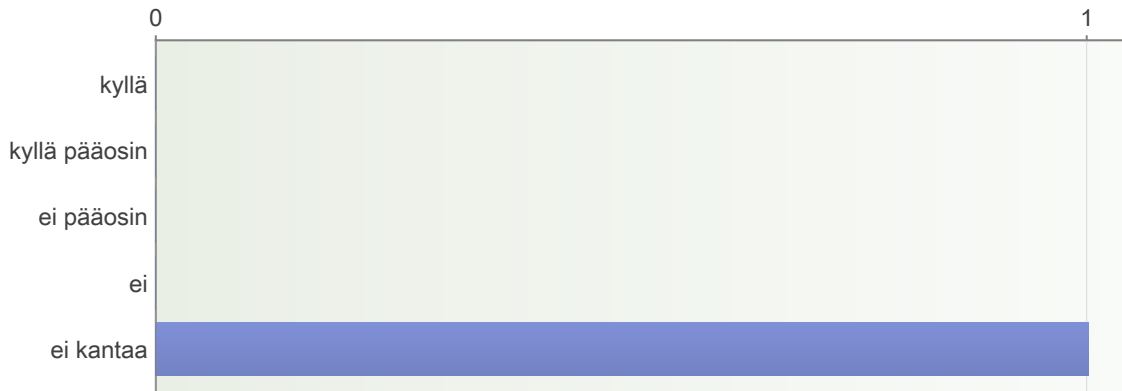

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

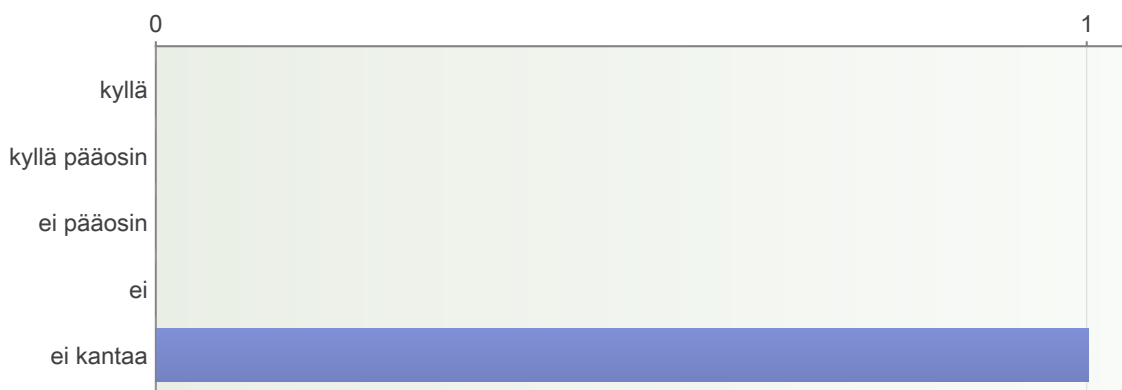

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

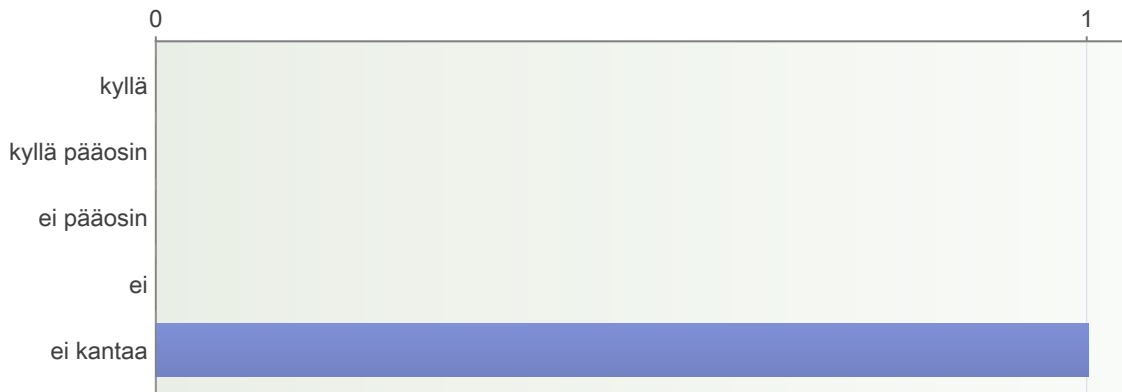
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

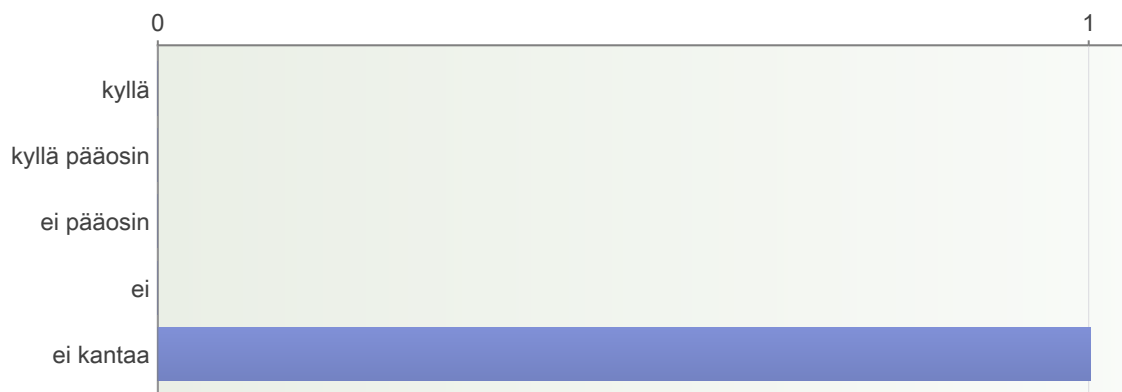

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

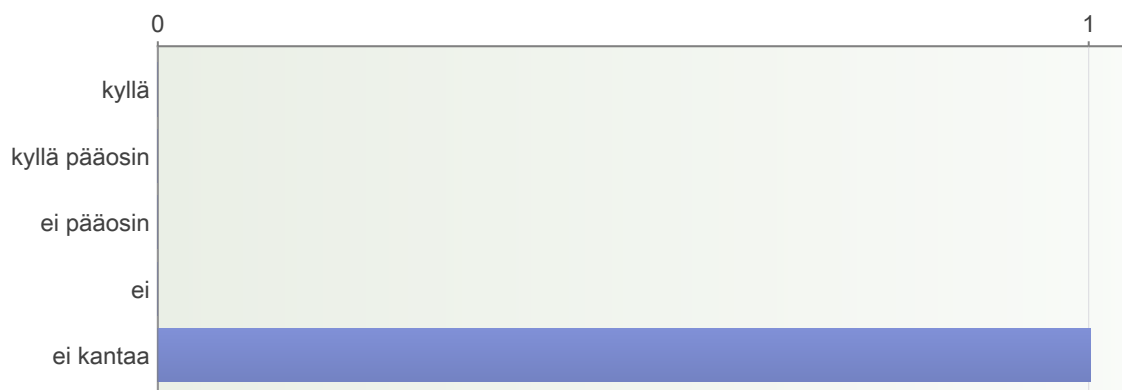

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

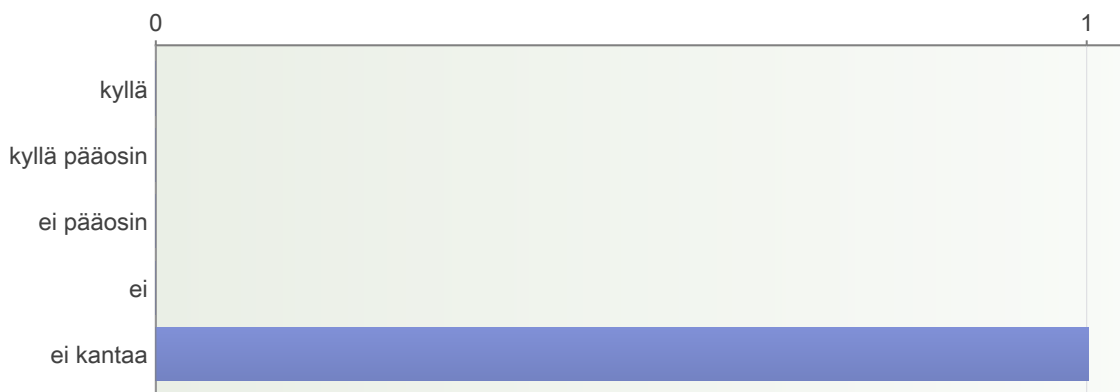

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

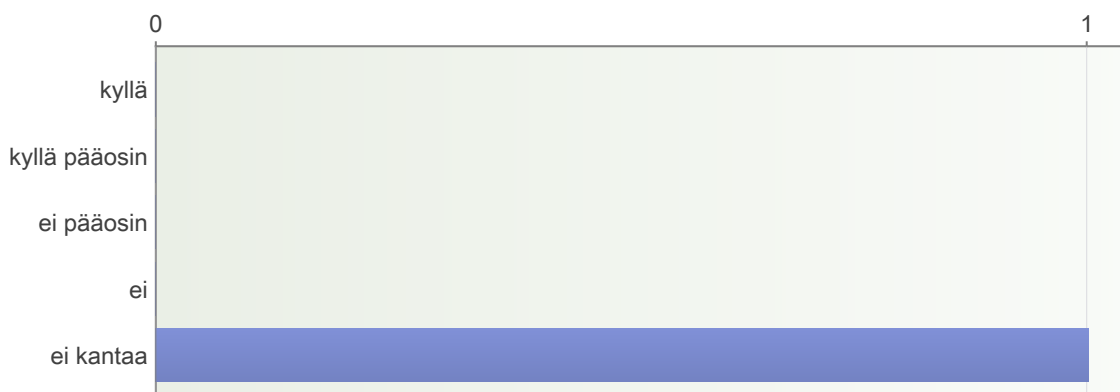

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

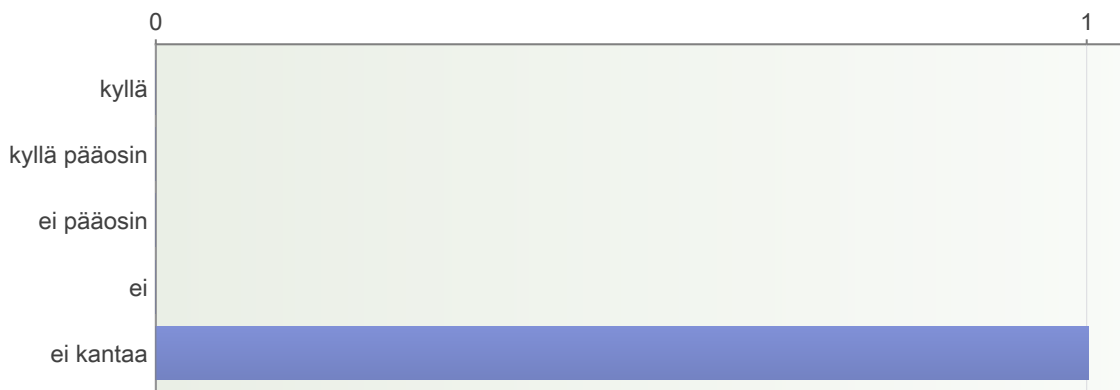

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

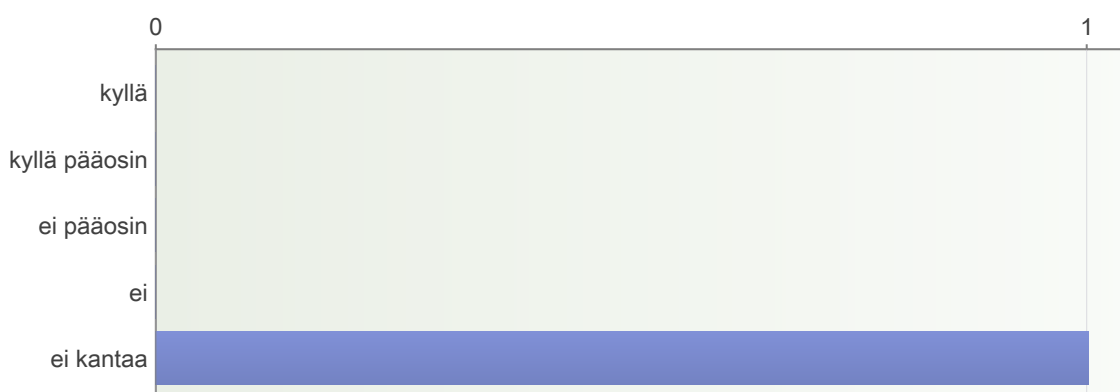

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

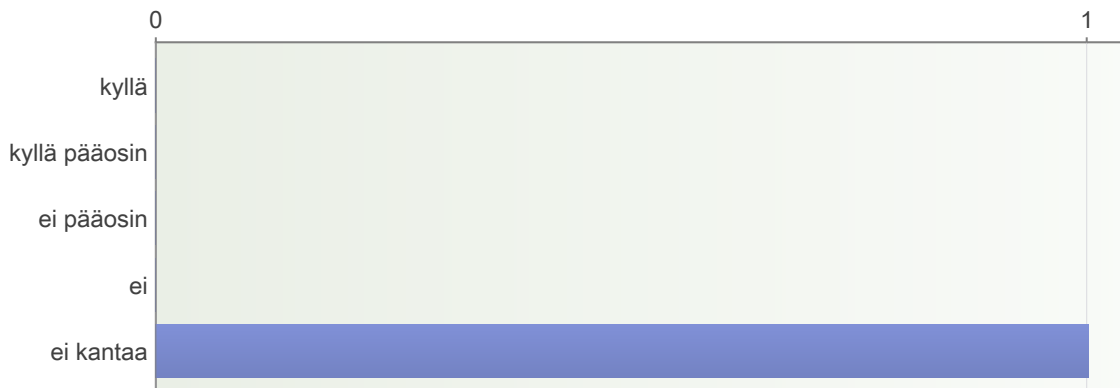

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

-

Tasa-arvovaltuutetun lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

Tasa-arvovaltuutettu vastaa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa saamaansa lausuntopyyntöön sukupuolten tasa-arvoon liittyvän toimivaltansa näkökulmasta. Tämä tasa-arvovaltuutetun lausunto löytyy sähköisen kyselyn kohdasta 20.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että on hyvin epävarmaa, mihin suunniteltu valinnanvapaus johtaa sosiaali- ja terveysalan henkilöstön, kustannusten ja palveluiden saatavuuden ja laadun näkökulmasta.

Asiakkaan valinnanvapautta ei voi arvioida irrallaan maakunta- ja sote-uudistuksen kokonaisuudesta. Maakunta- ja sote-uudistuksella sekä niihin liittyvällä asiakkaan valinnanvapaudella on merkittäviä vaikutuksia suku-puolten tasa-arvoon. Uudistuksiin liittyen on tehty sukupuolivaikutusten arviointi, joissa sukupuolivaikutuksia on tarkasteltu muun muassa henkilöstön, päätöksenteon, palveluiden käytön ja palveluiden tuotannon kannalta. Esityksiä lukiessa jää kuitenkin epäselväksi, onko ja millä tavalla sukupuolivaikutusten arviointi vaikuttanut lakiesitysten sisältöön.

Tasa-arvovaltuutettu pitää hyvänä sitä, että esityksessä maakunnille ei tule sote-palveluiden yhtiöittämissä pakkoa ja maakunnan liikelaitokset saavat myös itse tuottaa sote-palveluja.

Muutoksille on ehdotuksessa annettu lisää aikaa, mikä on välttämätöntä muutosprosessin hallittavuuden kannalta. Esimerkiksi sote-palveluiden tietojärjestelmien kehittäminen uudistuksen edellyttämien tietojen keräämiseksi ja analysoimiseksi sekä tiedonkulun varmistamiseksi eri toimijoiden välillä on vielä kesken.

Palveluiden tuotanto

Palveluiden tuottamisessa ollaan valinnanvapaisuudistuksella siirtymässä käyttämään aikaisempaa enemmän yksityisten yritysten ja yhteisöjen palveluja. Valinnanvapauden toteuttamisen jälkeen yksityisen sektorin osuuden palveluiden tuottamisessa arvioidaan nousevan 30 - 50 %:iin. Myös maakunnat voivat halutessaan yhtiöittää sote-palvelujaan, jolloin demokraattinen päätöksenteko ja valvontamahdollisuudet niissä heikkenevät.

Muutoksilla on kerrottu tavoiteltavan tehokkuutta, pienempiä kustannuksia ja laadukkaita palveluita, mutta sote-palveluissa yksityisten yritysten osuuden kasvu, yhtiöittäminen, voiton tavoittelu ja markkinavetoisuus voivat johtaa myös kustannusten kasvuun.

Tasa-arvovaltuutettu on myös huolissaan siitä, että kun osa nykyisten julkisten sairaaloiden toiminnasta ja resursseista siirtyy markkinoille, se voi vaarantaa julkisen erikoissairaanhoidon toimintamahdollisuuksia ja päivystysvalmiuksia.

Pienille, pääosin naisten omistamille sosiaali- ja terveyspalveluja tarjoaville yrityksille saattaa jäädä vähemmän tilaa, kun palveluita järjestetään suurina kokonaisuuksina. Asiakasetelien sekä henkilökohtaisen budjetoinnin käyttäminen palveluiden hankinnassa voivat kuitenkin tarjota mahdollisuuksia myös pienille yrityksille. Riskinä on kuitenkin palvelutuotannon keskittyminen muutamille suurille sote-alan yrityksille, mikä vähentäisi pienten yritysten määrää ja myös asiakkaiden tosiasiallista valinnanvapautta.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että tasa-arvolain 4 §:n mukaan viranomaisilla on velvollisuus edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa muun muassa palvelujen saatavuudessa ja tarjonnassa. Yrityksillä ei ole tällaista velvollisuutta tasa-arvon edistämiseen.

Henkilöstön asema

Maakunta-, sote- ja valinnanvapaisuudistukseen liittyy mittavia muutoksia erityisesti kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstölle, josta valtaosa (n. 90 %) on naisia. Uudistuksella on siis isoja vaikutuksia naisten asemaan työelämässä.

Vaikka muutosten ensi vaiheessa henkilöstön asema on turvattu melko hyvin sillä, että henkilöstön siirroissa sovelletaan liikkeenluovutuksen periaatteita, pidemmän ajan vaikutuksia henkilöstölle on hyvin vaikea ennakoida. Tämä luo työntekijöiden asemaan epävarmuutta muun muassa palvelussuhteen jatkuvuudesta ja oman työpaikan sijainnista. Esimerkiksi työmatkat voivat pidentyä ja tämän seurauksena työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen vaikeutuu. Määräaikaisten työntekijöiden työn jatkuvuus voi muutoksissa vaarantua esimerkiksi raskaus- ja perhevapaatilanteissa.

Lakiesitysten yhtenä tavoitteena on hidastaa sosiaali- ja terveydenhuollon kulujen kasvua noin 3 miljardilla eurolla. Kun tiedetään, että henkilöstökulut ovat noin 2/3 sosiaali- ja terveydenhuollon kuluista, on olemassa suuri vaara, että työntekijöiden asema ja palvelussuhteen ehdot tulevat muutosten seurauksena huononemaan nykyisestä. Kielteisiä vaikutuksia voi tulla esimerkiksi palkkoihin, eläkkeisiin ja työsuhteiden pysyvyyteen. Naisten asema työelämässä ei siten näyttäisi olevan tällä uudistuksella paranemassa ja säästötavoitteiden

vuoksi miesten ja naisten välisen palkkaeron pieneneminen on epävarmaa.

Muutokset voivat olla joillekin työntekijöille myös mahdollisuus päästä suurempien työnantajien palveluksessa aikaisempaa helpommin uusiin tehtäviin ja koulutuksiin sekä edetä urallaan. Johtotehtävät tulevat kuitenkin vähenemään ja kilpailu niistä kovenee. Vaikka naisia on sote-sektorilla johtotehtävissä miehiä enemmän, heitä on kuitenkin vähemmän kuin heidän lukumääränsä alalla edellyttäisi. Tämä tilanne ei välttämättä muutu parempaan suuntaan ainakaan ilman sitä tukevia toimenpiteitä, kuten asian huomioimista tasa-arvosuunnittelussa.

Kaavailtu valinnanvapausmalli voi merkitä jo itsessään henkilöstön palvelussuhteiden muuttumista nykyistä epävarmemmaksi, kun asiakkaat voivat valita puolen vuoden välein uuden sote-palveluntuottajan perustasolla, ja sekä perus- että erityistasolla siirtämään hankkimaan palveluita asiakassetelillä. Asiakkaiden liikkuminen eri palveluntuottajien välillä voi aiheuttaa jatkuvia henkilöstön sopeuttamistarpeita. Vaikka sote-ammattilaisille löytyisi-kin töitä uuden työnantajan palveluksesta, voivat palvelussuhteen ehdot heiketä etenkin siinä tapauksessa, että uuden työnantajan palvelukseen siirytään ilman liikkeen luovutusta, uusina työntekijöinä. Valinnanvapaus voi lisätä myös epätyypillisten työsuhteiden, kuten määrä- ja osa-aikaisten työsopimusten sekä vuokratyön käyttöä, kun työnantajien on sopeutettava henkilöstönsä määrää muuttuvaan kysyntään.

Nykyisin julkisen sektorin tuottamissa perustason sote-palveluissa työskentelevien palvelussuhteet voivat olla vaarassa senkin vuoksi, että yksityisen sektorin sote-palveluntuottajat ovat voineet aloittaa jo hyvissä ajoin palveluiden markkinoinnin ja asiakashankinnan. Lisäksi työterveyshuollon kautta näillä yhtiöillä on runsaasti jo "valmiita" sote-asiakkaita, jotka tulevat todennäköisesti valitsemaan kyseisen yhtiön myös sote-palveluntuottajakseen. Tällä on suuri merkitys työntekijöiden palvelussuhteiden jatkuvuudelle, heihin sovellettaviin työehtosopimuksiin sekä palvelussuhteen ehtoihin.

Kun henkilöstöä tulee sote-muutoksen myötä siirtymään enemmän yksityisten palvelujen tuottajien palvelukseen, se merkitsee myös sitä, että nimikirjalain mukainen palkkatietojen julkisuus ei koske yksityisiä palvelujen tuottajia.

Palveluiden käyttäjät

Sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjille suunnitellaan tietyin rajauksin valinnanvapautta palveluiden tuottajan valinnassa. Tarkoituksena on edistää asiakkaiden mahdollisuutta valita palvelujen tuottaja ja parantaa palveluiden saatavuutta ja laatua. Esityksen perusteella on kuitenkin vaikea arvioida, miten valinnanvapaus toteutuu kaikille käytännössä yhdenvertaisesti.

Valinnanvapauden käyttäminen ja siitä hyötyminen voi olla vaikeaa erityisesti muita huonommassa ja haavoittuvaisemmassa asemassa oleville mies- ja naisryhmille. Valinnanvapausjärjestelmä edellyttää asiakkailta tahtoa ja kykyä valita itselleen parhaiten sopiva palveluntuottaja. Heille pitää tarjota riittävästi tukea ja tietoa valintojen tekemisessä.

Naisten ja miesten väliset terveys- ja elinikäerot sekä eri sukupuolten ja sukupuolivähemmistöjen erityistarpeet on tärkeää ottaa huomioon sote-palveluiden suunnittelussa ja tarjonnassa esimerkiksi maakuntien palvelustrategioissa. Myös naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisten palvelujen saatavuus ja kehittäminen on varmistettava.

Miesten ja naisten välisiin terveys- ja elinikäeroihin vaikuttaa sukupuolen lisäksi muun muassa sosioekonominen asema. Sosiaali- ja terveyspalvelujen integrointi asiakassuunnitelmissa antaa mahdollisuuksia ottaa asiakkaiden tilanne huomioon kokonaisvaltaisesti.

Toisaalta valinnanvapausmalli ja yhtiöittäminen saattavat pilkkoa palvelutuotannon niin moniin osiin, että

erityisesti paljon tukea ja palveluita tarvitsevien on vaikea löytää apua. Siksi palveluohjaukseen on kiinnitettävä erityisen paljon huomiota. Myönteistä esityksessä on, että maakunnille tulee velvollisuus tarjota sosiaalityön osaamista sote-keskusten tueksi.

Huonossa sosioekonomisessa asemassa olevien miesten terveys- ja sosiaalisiin ongelmiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Heidän tarvitsemiensa palveluiden riittävään tarjontaan ja niiden käyttämisen esteiden poistamiseen pitää suunnata toimenpiteitä.

Naisten osuus terveys- ja sosiaalipalveluiden käyttäjistä kasvaa erityisesti vanhuudessa. Naisten eläkeköyhyys estää heitä käyttämästä maksullisia lisäpalveluja, mikä on otettava huomioon erilaisia palveluja, esimerkiksi vanhuspalveluja suunniteltaessa.

Valinnanvapausjärjestelmässä palvelujen valvonnan ja parantamisen on suunniteltu toimivan osittain niin, että asiakkaat puuttuvat huomaamiinsa epäkohtiin ja kehittämiskohteisiin tai siirtyvät mahdollisuuksien mukaan toisen paremmin toimivan palvelujen tarjoajan asiakkaiksi. Kaikkien asiakkaiden kokemukset ja tarpeet eivät välttämättä nouse näin riittävästi esille, vaan lähinnä vain aktiivisten ja sosioekonomisesti hyvässä asemassa olevien palvelujen käyttäjien. Asiakkaiden oma valvonta ja ”jaloilla äänestäminen” sopivat muutenkin huonosti terveys- ja sosiaalipalveluihin.

Asiakkaiden on vaikea valita sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajia myös siksi, että palveluja koskevia luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja ei ole olemassa tai saatavissa. Terveyspalvelujen markkinoinnissa mielikuvavaikuttaminen tulee kilpailun takia lisääntymään. Huhut ja yksittäiset potilastarinat voivat muualla sosiaalisessa mediassa levitessään vaikuttaa niin, että palveluntuottajien valintoja ei tehdä tosiasioiden, vaan virhepäätelmien pohjalta.

Tasa-arvovaltuutettu Jukka Maarianvaara

Ylitarkastaja Minna Lundell-Kiuru

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.